

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van de villa Herman Teirlinck in Linkebeek

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 27 juni 2018 tot voorlopige bescherming als monument van de Villa Herman Teirlinck in Linkebeek;

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 4 augustus 2018 tot en met 2 september 2018 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de Villa Herman Teirlinck aantoonst;

Overwegende dat de Villa Herman Teirlinck, villa met tuinhuis als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De Villa Herman Teirlinck werd in 1905 opgetrokken door Herman Louis César Teirlinck (1879-1867), op een afgelegen perceel in de valleibedding van de Koekoekbeek. De bescheiden vrijstaande villa in cottagestijl vormde tussen 1905 en 1921 de officiële verblijfplaats van één van Vlaanderen's meest vooraanstaande literaire vernieuwers. Het originele concept, de ruimte-indeling en de interieurafwerking bleven nagenoeg volledig bewaard. Door haar authentiek karakter vormt de cottagewoning een zeldzaam voorbeeld van een landelijke schrijvers- of kunstenaarswoning uit het begin van de 20ste eeuw. De bouw van een afgelegen schrijverswoning op het platteland sluit aan bij een algemene tendens die zich onder de hoofdstedelijke avant-garde voortzette en die het artistiek zwaartepunt in het fin-de-siècle van de stad naar het platteland zou verleggen. Reeds een aantal jaar voor Teirlinck's aankomst in Linkebeek had de gemeente zich ontpopt tot de nieuwe uitvalbasis van de uit Brussel uitgeweken literaire en artistieke avant-garde. Teirlinck's eigen woning werd er een belangrijk trefpunt van de aldaar huizende Brabantse fauvisten. De schrijverswoning aan het Koekoekpad is als dusdanig één van de enige resterende bouwkundige relictten in de gemeente die de aanwezigheid van de bloeiende kunstenaarskolonie in herinnering brengt. De woning en de unieke vergezichten op het omliggend weiland vormden een directe inspiratiebron voor Teirlinck's literaire proza dat kort na 1905 tot stand kwam. Het geïsoleerd karakter van de woning illustreert het romantisch ideaal dat rond het schrijverschap aan het fin-de-siècle gecultiveerd werd. Teirlinck werkte in zijn woonst in de Koekoekvallei aan een nieuwe bundel literaire proza met vrije, impressionistische beschrijvingen van de landelijke idylle te Linkebeek. De woning neemt als dusdanig een bijzondere positie in het literair-artistiek traject dat de kunstenaar in de vooroorlogse periode doormaakte;

Overwegende dat de Villa Herman Teirlinck, villa met tuinhuis als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De woning werd uitgevoerd in een sobere cottagestijl wat zich onder meer veruitwendigt in het imitatievakwerk van de geveltoppen, de verschillende geveluitsprongen en de steile

zadeldaken. Voor het ontwerp en de uitwerking liet Teirlinck zich inspireren door één van de meest spraakmakende kunstenaarswoningen uit de Brusselse rand die in deze stijl uitgevoerd werd: de Villa Bloemenwerf (1895) in Ukkel van Henry van de Velde (1863-1957). Onder invloed van de Engelse *Arts & Crafts*-beweging en in navolging van van de Velde werd de woning in een Engels geïnspireerde cottagestijl uitgevoerd in de lijn van architecten C.F.A. Voysey (1857-1941) en M.H. Baillie Scott (1865-1945). De Villa Herman Teirlinck (1905) in Linkebeek is tot dusver de enige gekende schrijverswoning in Vlaanderen die door een schrijver zelf ontworpen werd. De uitzonderlijke cottagewoning aan het Koekoekpad is als dusdanig een getuige van de veelzijdigheid die door het jonge schrijverstalent aan de dag gelegd werd, in het bijzonder van zijn artistieke kwaliteiten als ontwerper,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

de Villa Herman Teirlinck, villa met tuinhuis, Koekoekpad 21 in Linkebeek, bekend ten kadaster: Linkebeek, sectie A, perceelnummer 298C.

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Ruimtelijke context en inplanting:

De Villa Herman Teirlinck is een vrijstaande landelijke woning, gelegen aan het Koekoekpad te Linkebeek. Dit smalle pad volgt het bochtig verloop van de Koekoekbeek tussen de Alsebergsesteenweg en de Beukenstraat. De vrijstaande woning ligt aan de zuidwestelijke zijde van een langgerekt rechthoekig perceel grenzend aan de Koekoekbeek. Achter het woonhuis bevindt zich een bescheiden bakstenen tuinhuis met vierkant grondplan. Dit losstaand volume bevindt zich aan de zuidwestelijke zijde van het perceel. De woning geeft in het noordoosten uit op een uitgestrekte, langgerekte tuin.

Exterieur Villa Herman Teirlinck, algemene kenmerken:

Het exterieur van de Villa Herman Teirlinck is uitgewerkt in een sobere cottagestijl. De vrijstaande woning kent een relatief regelmatig grondplan en telt één bouwlaag en één dakverdieping onder een sterk hellend leien zadeldak. Het geheel is opgetrokken in baksteen en werd volledig bepleisterd, waarbij de geveltoppen afgewerkt werden met imitatievakwerk. Enkel het rechthoekig volume van het tuinhuis achterin het perceel werd niet bepleisterd. De bakstenen muurvlakken zijn evenwel beschilderd en kennen eenzelfde witte kleurstelling. De woning telt drie puntgevels en één lijstgevel, waarbij de gevels aan de korte zijde van de woning en deze in de noordoostelijke lengterichting uitgewerkt zijn als puntgevels. Enkel de zuidwestelijke gevel is opgevat als lijstgevel met centraal een rechthoekige, hoger oplopende uitsprong onder een lessenaarsdak. De woning heeft uitsluitend rechthoekige muuropeningen, waarvan de vensteropeningen van het gelijkvloers voorzien zijn van een hardstenen dorpel en houten latei. De vensteropeningen van de verschillende kelderramen,

die hieronder niet systematisch gelokaliseerd zullen worden, hebben een ijzeren latei, hardstenen dorpel en diefijzers met getorste staven. Het houten schrijnwerk en originele hang- en sluitwerk bleef nagenoeg overal integraal bewaard. De ramen zijn vaak per twee of drie gekoppeld en hebben vaste bovenlichten met een kleine roedeverdeling waarin gekleurd reliëfglas steekt. Nagenoeg alle ramen op de benedenverdieping zijn voorzien van opgeklampte houten luiken van eenzelfde type. Deze kennen ter hoogte van de bovenlichten kleine rechthoekige lichtopeningen om de binnenruimtes in gesloten toestand nog deels van licht te voorzien. Het origineel luikbeslag werd in vele gevallen bewaard, zoals gehengen, duimen, nagels, luiksluitingen en -vastzetters (herderinnepijpjes). De ramen in de dakverdieping zijn allen in de velden van het imitatievakwerk ingewerkt. Deze zijn echter niet voorzien van buitenluiken. De leien dakstructuur bestaat uit twee haaks op elkaar geplaatste zadeldaken. Deze kennen een hoge hellingsgraad en zijn sterk overkragend. Aan zuidwestelijke zijde bevindt zich het lessenaarsdak van de rechthoekige uitsprong. Het dak van het hoofdvolume telt twee schoorstenen, één aan beide uitersten, en twee klimmende dakkapellen aan noordoostelijke zijde. In het dakvlak steken verschillende originele dakhaken. Achter de woning is in een recht stuk tussen de achterdeur en het tuinhuis een gekasseide verharding aangebracht in blauwgrijze natuursteen.

De voorgevel (noordoosten):

De noordoostelijke gevel kan als eigenlijke voorgevel aanschouwd worden en bestaat uit twee traveeën. Op het rechtertravee sluit een overdekt terras aan. Het licht hellend zinken afdak met dakvenster wordt door vijf houten pijlers gedragen. Deze zijn in een hardstenen voetstuk verankerd en sluiten aan op de geciseleerde hardstenen plint die het terras afboordt. Tussen de pijlers is een eenvoudige geschoorde borstwering aangebracht. Eenzelfde geschoorde verbinding verstevigt de terrasconstructie onder de dakrand van het afdak. In het noordwestelijke muurvlak van de vooruitspringende linker travee bevindt zich de voordeur. Het betreft een eenvoudige opgeklampte deur met bovenlicht die uitgaat op het terras. In de rechtertravee steekt een dubbele beglaasde paneeldeur met kleine roedeverdeling. Deze geeft uit eveneens op het overdekt terras. In de linker travee bevinden zich op het gelijkvloers twee eenvoudige rechthoekige vensters. In de vensteropening aan de linkerzijde steekt een drieledige raampartij. Het rechter venster is kleiner opgevat en is voorzien van decoratief uitgewerkt glas in lood met uilskopjes in de bovenlichten. In de geveltop steekt in het middelste veld van het imitatie-vakwerk een eenvoudig tweeledig raam met bovenlichten. Het hellend dakvlak telt twee klimmende dakkapellen van verschillend formaat. De dakkapel aan rechterzijde is groter opgevat en is beglaasd met drie gekoppelde, vierkante ramen.

De zuidoostelijke zijgevel:

De zuidoostelijke zijgevel is gericht naar het belendend perceel aan zuidoostelijke zijde. De zijgevel is opgevat als puntgevel en kent een tweelaagse geveluitsprong aan de linkerzijde. Deze is net als het hoofdvolume voorzien van een gepunte geveltop. Beide geveltoppen zijn afgewerkt met imitatie-vakwerk. In de geveluitsprong is op de benedenverdieping een eenvoudig rechthoekig venster ingebracht. Hierin steekt een tweeledig raam met bovenlicht. In de geveltop bevindt zich een enkelvoudig raam met bovenlicht in het middelste veld van het imitatie-vakwerk. De puntgevel van het hoofdvolume telt eveneens twee raampartijen, waaronder één drieledig raam met bovenlichten op de benedenverdieping en een tweeledig raam met bovenlichten in de dakverdieping.

De achtergevel (zuidwesten):

De achtergevel is op het zuidwesten gericht en geeft uit op een smalle, deels verharde strook die dienst doet als achtertuin. Deze lijstgevel telt drie traveeën, waarbij de middentravee opgevat is als rechthoekige, hoger oplopende geveluitsprong onder lessenaarsdak. In het muurvlak van deze uitsprong steken vier smalle, gekoppelde ramen met glas-in-loodbeglazing. Deze zitten vervat in het imitatie-vakwerk die de uitsprong siert. De decoratieve glaspartij sluit aan op de overloop van de hoofdtrap die zich achter de gevelwand

bevindt. Onderin steken twee kelderramen die elk voorzien zijn van twee getorste diefijzers. In de rechtertravee steekt een eenvoudige opgeklampte deur met bovenlicht en een klein toiletraam. In de linkertravee steekt een driedelige raampartij met bovenlichten.

De noordwestelijke zijgevel:

De noordwestelijke zijgevel grenst dicht aan de perceelsgrens en geeft uit op het smalle pad langsheen het Koekoekpad. Het betreft een eenvoudige puntgevel met vier rechthoekige vensteropeningen, waarvan twee op de benedenverdieping en twee in de dakverdieping. Onderaan de gevel steken twee kelderramen met getorste diefijzers. Aan de linkerzijde sluit de houten uitbouw van het overdekt terras op de gevel aan.

Tuinhuis:

Achterin het perceel bevindt zich aan zuidwestelijke zijde het eenlaags volume van het tuinhuis. Het betreft een eenvoudig bakstenen volume met bijna vierkant grondplan voorzien van een leien zadeldak. In het dakvlak bevinden zich de originele ladderhaken. In tegenstelling tot het woonhuis is het bakstenen parement van de gevels van het tuinhuis niet voorzien van een pleisterlaag. In de noordwestelijke puntgevel van het volume steekt een dubbele beglaasde vleugel deur, waarvan het origineel hang- en sluitwerk bewaard bleef. Deze geeft uit op de achtertuin van de woning. Aan noordoostelijke zijde bevindt zich een driedelig raam met bovenlichten.

Interieur, gelijkvloerse verdieping:

De plattegrond van de woning is grosso modo een rechthoek. De vrijstaande woning telt een benedenverdieping, een dakverdieping en een lage zolderverdieping onder de nok. De villa is deels onderkelderd. De vertrekken op de benedenverdieping bevinden zich aan weerszijden van een smalle gang die de woning in haar dwarsas (noordoost-zuidwest) doormidden snijdt. De voordeur bevindt zich aan de zuidoostelijke zijde van het overdekt terras en geeft uit op deze centrale circulatieas. Aan weerszijden van de centrale gang bevinden zich onmiddellijk de voormalige woon- en werkkamer van de schrijver en het salon. De centrale gang geeft aan zuidwestelijke zijde uit op de hoofdtrap die de benedenverdieping met de dakverdieping verbindt. In de noordoostelijke hoek van de woning bevindt zich de keuken. Een kelderdeur onder de trap geeft toegang tot het gastentoilet en de keldertrap. De ruimtes op de benedenverdieping kregen een soortgelijke afwerking. De eenvoudige rechthoekige ramen zijn vaak per twee of drie gekoppeld en hebben vaste bovenlichten. Tussen de roedes van de bovenlichten steekt gekleurd reliëfglas. Ook de opgeklampte binnendeuren hebben bovenlichten met gekleurd reliëfglas. In de meest representatieve ruimtes zijn de deurkozijnen bovenaan aanzienlijk verbreed en worden ze bekroond met een eenvoudige bordenlijst. Zowel het binnenschrijnwerk als het hang- en sluitwerk bleef nagenoeg overal integraal bewaard. In de woonkamer, het salon en de centrale gang bevindt zich het origineel enkelvoudig balkenplafond en in sommige gevallen ook de houten lambrisering. Enkel in de woonkamer ligt nog de originele plankenvloer.

Via de voordeur aan het overdekt terras betreedt men de centrale gang. Deze geeft aan zuidwestelijke zijde uit op de hoofdtrap. Het betreft een eenvoudige houten bordestrap. Ter hoogte van het bordes aan zuidwestelijke zijde bevindt zich een vierledige raampartij in glas-in-lood. De panelen zijn decoratief uitgewerkt met gestileerde sierbomen op stam voorzien van guirlandes en strikken. De balkvormige trappalen en balusters zijn lichtjes geprofileerd. De wanden van de gang kennen een enkelvoudige geprofileerde lijst die aansluit op het schrijnwerk van de deurlijsten. In de centrale gang bevinden zich vijf binnendeuren die respectievelijk toegang geven tot de woonkamer, het salon, de keuken en de keldertrap met gastentoilet. Het betreft steeds opgeklampte deuren met bovenlicht van hetzelfde deurttype. Enkel het bovenlicht van de kelderdeur onder de trap is iets groter opgevat om voldoende licht te trekken in deze smalle ruimte. Het schrijnwerk van de salon- en keukendeur sluit hoeks op elkaar aan. De kozijnen zijn bovenaan aanzienlijk verbreed en zijn uitgewerkt in

horizontaal latwerk. Beide deurkozijnen worden bovenaan bekroond met een bordenlijst. Een enkelvoudig balkenplafond overspant de centrale smalle gang.

Aan westelijke zijde geeft de centrale gang via een enkele opgeklampte deur uit op de woonkamer. Dit vertrek vormde de voornaamste ontvangst- en werkruimte van Teirlincks eigenwoning. Het betreft een ruime, goed verlichte rechthoekige ruimte. In het westen geeft de kamer uit op de Koekoekbeek, terwijl de raampartijen aan de zuidwestelijke en noordoostelijke zijde een zicht werpen op het omliggend weiland. In het oog springt de bakstenen schouwmantel met hardstenen schouwlijst en -wangen die de ruimte domineert. Deze bevindt zich aan noordwestelijke zijde van de woonkamer. In de bakstenen schouwboezem is een nis uitgespaard. De haardvloer bestaat uit een mozaïek van witte en blauwgrijze natuursteen en wordt afgeboord door een hardstenen plint. Deze sluit aan op de originele plankenvloer die in de ruimte ligt. De muren zijn bekleed met een eenvoudige houten lambrisering op rugleuningshoogte. In de noordoostelijke wand bevindt zich een dubbele beglaasde paneeldeur die toegang geeft tot het overdekt terras. Tussen de roeden steekt spiegelglas. Deze vleugeldeur kent een uitwaaiend kozijn met bordenlijst. Aan noord- en zuidwestelijke zijde steekt respectievelijk een twee- en driedelig raam met vast bovenlicht.

Het noordoostelijke salon kent een soortgelijke aankleding als de eigenlijke woon- en werkkamer van Herman Teirlinck. Eenzelfde driedelige raampartij verlicht de rechthoekige ruimte aan zuid- en noordoostelijke zijde. Ook hier bleef het balkenplafond bewaard. In de zuidelijke hoek van het salon bevindt zich een schouwmantel in lichtgroene en -gele geglazuurde baksteen met houten schouwlijst en -wangen. De lijnvoering van het schrijnwerk is in art-nouveaustijl. In de schouwboezem bevindt zich een uitgespaarde nis. Onder de linoleum vloerbekleding ligt de originele plankenvloer.

In de zuidoostelijke hoek bevindt zich de keuken. Tot de originele interieurelementen in deze ruimte hoort het schrijnwerk van ramen en deuren en de bakstenen schouwmantel met hardstenen detaillering die zich in de zuidelijke hoek bevindt.

Interieur, dakverdieping:

De ruimtes onder de dakverdieping zijn geschikt rond een overloop met vier opgeklampte deuren met bovenlichten. Deze geven uit op twee slaapkamers, een bergruimte en de badkamer. Aan noordwestelijke zijde sluit de overloop aan op de grote slaapkamer. In deze ruimte bevindt zich in de noordwestelijke wand een bescheiden schouwmantel in geglazuurde baksteen met houten schouwlijst. Aan weerszijden van de schouw bevindt zich een eenvoudig tweeledig raam met bovenlicht. In de slaapkamer ligt vast tapijt, waaronder zich vermoedelijk de originele plankenvloer bevindt. De overloop sluit aan noordoostelijke zijde aan op een bergruimte en een tweede slaapkamer. De bergruimte wordt verlicht door een klein rechthoekig raam van de dakkapel. In deze ruimte is de originele plankenvloer van de dakverdieping nog zichtbaar. Via een trapladder heeft men vanuit de bergruimte toegang tot een lage zolderverdieping onder de nok. Aan zuidoostelijke zijde van de bergruimte bevindt zich een tweede slaapkamer. Deze bestaat uit een voorvertrek en een slaapruijnte die door middel van een scheidingswand met enkele opgeklampte deur van elkaar gescheiden worden. Het voorvertrek is net als de grote slaapkamer uitgerust met een bescheiden schouwmantel in geglazuurde baksteen. In de noord- en zuidoostelijke wand van voorvertrek en slaapruijnte bevindt zich een tweeledig raam met bovenlicht. In de dakverdieping is onder het dakvolume van de zuidoostelijke geveluitsprong een badkamer ondergebracht. Het gebinte is er deels zichtbaar. In de zuidoostelijke wand bevindt zich een enkelvoudig raam met bovenlicht.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen van de erfgoedwaarden;
- 2° de Villa Herman Teirlinck met tuin en tuinhuis vormt een geheel. Elke beheersdaad moet de erfgoedkenmerken en -elementen respecteren en dient de erfgoedwaarden te ondersteunen. Nieuwe ingrepen en wijzigingen in de indeling en het gebruik van de

- woning vereisen een geïntegreerde en duurzame aanpak waarbij de impact op het geheel afgewogen wordt en waarbij de draagkracht van het gebouw niet overschreden wordt. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en indien nodig conserverende ingrepen;
- 3° met betrekking tot het tuinhuis van de Villa Herman Teirlinck beoogt de bescherming het behoud van het volume met inbegrip van het bakstenen parement, het buitenschrijnwerk en de leien bedaking. Het tuinhuis werd samen met de woning ontworpen en de vormgeving werd afgestemd op deze van de woning. De bescherming beoogt het behoud van de stilistische samenhang tussen beide volumes.
 - 4° met betrekking tot het exterieur van de Villa Herman Teirlinck beoogt de bescherming het behoud van de volumeopbouw en het materiaalgebruik, met name de verzorgde bepleisterde muurvlakken, het imitatievakwerk, de volledige dakstructuur met inbegrip van de klimmende dakkapellen en het geschilderd buitenschrijnwerk;
 - 5° met betrekking tot het interieur beoogt de bescherming het behoud van de ruimtelijke indeling van het gelijkvloers en de vaste interieurelementen van de historische interieurs van het gelijkvloers en de dakverdieping, met inbegrip van het schrijnwerk en de beglazing. Bij eventuele aanpassingen of functiewijzigingen dient de oorspronkelijke planindeling gerespecteerd te worden;
 - 6° de ruimtes in de dakverdieping vertonen een minder rijke interieuraufwerking dan op het gelijkvloers. Op deze verdieping is bijgevolg meer ruimte voor nieuwe invullingen, mits zij geen negatieve invloed hebben op de erfgoedkenmerken en -elementen van de woning. Hetzelfde geldt voor de keuken op het gelijkvloers en de bovenliggende badkamer, waarvan de aankleding reeds gewijzigd werd;
 - 7° het strekt tot aanbeveling dat storende ingrepen ongedaan worden gemaakt, zoals onder meer:
 - a) het verwijderen van de marmoleum vloerbekleding in het noordoostelijk salon en het herstel van de originele plankenvloer;
 - b) het verwijderen van het verlaagd vals plafond in de keuken en herstel van het originele balkenplafond indien dit nog aanwezig is;met betrekking tot de tuin beoogt de bescherming het behoud van de tuin als groene ruimte omdat deze integraal deel uitmaakt van de typologie van de vrijstaande cottagevilla.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermd monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermd monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° de aanmerkelijke reliëfwijziging van de bodem;
- 2° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 3° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 4° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 5° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;

- d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, luiken, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 6° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
- a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
- 7° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur van de woning:
- a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
 - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
 - c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
 - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de beglazing, lambrisering, beslag, hang- en sluitwerk, vast meubilair en van de waardevolle interieurdecoratie;
 - e) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
 - f) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, 20 DEC. 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS